

SPARANDETS SOCIALISERING

EN AV huvudförutsättningarna för en av ömsesidigt hänsynstagande präglad folklig självstyrelse med en öppen politisk debatt är en viss gemenskap i grundläggande värderingar. Saknas denna förutsättning, blir följden ovillkorligen, att diktatoriska tendenser insmyga sig. Bekännelsen till den gemensamma värdeskalen måste emellertid på ömse håll vara ärlig och uppriktig. Säger man sig däremot mena ett men i själva verket syftar till något annat, nedsjunker folkstyret till en skendemokrati, där väljarna förvillas och förledas.

Risken härför ökas, när initiativet glider de folkvalda representanterna ur händerna och usurperas av en grupp karriärsugna experter och byråkrater, som etablerar en sorts symbios med de tillfälliga makthavarna och i deras skugga men också med deras goda minne driver sitt spel.

Mycket i de senaste årens svenska politik bär denna tvetydighetens prägel. Utåt har man uppvisat en nästan rörande enighet mellan alla partier om inflationens fördärvlighet. I varje remissdebatt och i varje valrörelse har deklarerats enighet och sammanhållning om det gemensamma målet att slå vakt om penningvärdet och garantera ekonomisk stabilitet. Striden har begränsat sig till medlen. I detta hänseende har regeringen, under oppositionens protester, fått riksdagsmajoriteten att servera allmänheten den ena beska medicinen efter den andra, alltid med lugnande försäkringar, att hästkurerna bara gâvos för att hindra inflationsfebern att bryta ut eller stiga.

Tydligast har detta visat sig i kreditpolitiken, där regeringen haft den oskattbara tillgången av lydiga skrivare och tekniskt fullfjädrade rådgivare, som, placerade i finansförvaltningens elfenbenstorn, gjort sig oåtkomliga för medborgarnas reaktioner och stämningar.

Det började 1952, då försäkringsbolagen tvingades in på en placeringspolitik, som enbart tjänade statens fiskala behov i stället för försäkringstagarnas av gällande lag erkända intresse av en god och säker förräntning. Man gick vidare på vägen 1953, då affärsbankerna ställdes mot väggen och med lock och pock drevs in som part i det statliga växelrytteriet, som lade grunden till den stora penning-

expansionen följande år. För att dra in de lössläppta pengarna lät man staten på hösten 1954 gå ut med ett jättelån till favörrenta, när man i stället borde ha tillåtit fri konkurrens om sparmedlen till denna högre räntesats, som nu endast blev en parentes i utvecklingen.

Ett halvt år senare var man färdig att kröna verket genom att tvinga allmänheten själv att låna pengar direkt åt staten. Det uppgivna syftet var fortfarande det gamla vanliga: att åstadkomma restriktivitet, att dra in de pengar, som staten själv hade satt i omlopp genom sin felaktiga ekonomiska politik.

Men var detta också det verkliga motivet? Är det inte helt enkelt så, att de intellektuella kretsarna inom socialdemokratien och deras supporters bland kanslihusets och riksbankens ekonomer just i kreditmarknadens reglering funnit en relativt lätt och snabbt framkomlig väg till socialisering? På det sättet skulle man nå vad man ville, nämligen makten, inte bara den politiska utan framför allt den ekonomiska.

Denna gång sköt man dock över målet. Förslaget om tvångssparande måste dras tillbaka. I parlamentarismens hemland, England, skulle naturligtvis i ett motsvarande läge regeringen ha fallit och folket i val ha fått säga sin mening. Hos oss kunde regeringen däremot över en week-end kasta hela sitt tidigare program över bord och obesvärat sitta kvar. Det visar, att makten har blivit självändamål och principernas värde nedskrivits till noll. Det är en demokrati och en parlamentarism för vilken modeordet *underutvecklad* snarast är en alltför mild karakteristik.